

Tárgy: Gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok
2012. évi ellátásának átfogó értékelése

Sorszám: III/2.

Előkészítette: Tárnok Lászlóné jegyző
dr. Bimbó Mária osztályvezető,
Igazgatási Osztály
Kádasné Öreg Julianna igazgató, BVSZSZK

Döntéshozatal módja:
Egyszerű szótöbbség

**Véleményező
bizottság:** Ügyrendi, Lakásügyi, Egészségügyi és
Szociális Bizottság,
Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság

Tárgyalás módja:
Nyilvános ülés

Előterjesztés

Békés Város Képviselő-testülete 2013. május 30-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdésében foglaltak alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig – a külön jogszabályban meghatározott tartalommal – átfogó értékelést készít, amelyet a képviselő-testület megtárgyal. Az értékelést meg kell küldeni a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának (a továbbiakban: Gyámhivatal). A Gyámhivatal az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet az önkormányzat felé. A helyi önkormányzat hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a Gyámhivatal javaslatát, és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.

Az elmúlt évben is határidőben tettünk eleget e kötelezettségünknek. A Gyámhivatal az átfogó értékelést tudomásul vette, a beszámolót jogszerűnek, magas színvonalúnak minősítette, mely teljes képet ad a gyermekvédelem helyzetéről.

Az átfogó értékelés tartalmi követelményeit a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 10. sz. melléklete tartalmazza, amelynek megfelelően készítettük el az előterjesztés mellékletét képező értékelést. Az előző évektől eltérően, a járási hivatalok felállásával az értékelésnek nem kell tartalmaznia a jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedéseket, és a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat.

Kérjük a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy tárgyalja meg és fogadja el az előterjesztés mellékletét képező átfogó értékelést.

Határozati javaslat:

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok 2012. évi ellátásáról szóló átfogó értékelést megtárgyalta, melyet elfogad. Felkéri a Polgármestert, gondoskodjon arról, hogy az értékelés határidőben megküldésre kerüljön a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala részére.

Felelős: Izsó Gábor polgármester

Határidő: azonnal

Békés, 2013. május 23.

Izsó Gábor
polgármester

Jogi ellenjegyző

Pénzügyi ellenjegyző

ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS

BÉKÉS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI FELADATAINAK ELLÁTÁSÁRÓL

2012.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése értelmében a települési önkormányzat és az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig átfogó értékelést készít, a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 10. számú melléklete szerinti tartalommal.

Ennek alapján a települési önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei:

- A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira,
- Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
  - o a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
  - o egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
  - o gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
- Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
  - o gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
  - o gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.
- A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.
- Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenció elképzelések).
- A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.
- A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

2013. január hó 1. napján új közigazgatási egységként létrejöttek a járások és felálltak a járási hivatalok, melyek a feladat- és hatáskört gyakorolják a társadalmat egyik legérzékenyebben

érintő terület, a gyámügyi terület nagyobb része felett. Az előző évektől eltérően, a 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 2013. január hó 1. napjától hatályos állapota szerinti 10. számú melléklete értelmében a járási hivatalok felállásával az értékelésnek nem kell tartalmaznia a jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedéseket, és a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat.

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira

Békés a 20.588 fő állandó lakosával Békés megye negyedik legnépesebb települése, csak a megyeszékhely Békéscsaba, Gyula valamint Orosháza rendelkezik nagyobb számú népességgel.

Békés lakónépessége folyamatosan csökken, 2000. óta nem találunk egyetlen olyan évet sem, melynek során ne fogyott volna a városban élők száma. Az elmúlt 10 év során több mint 1400 fővel csökkent a lakosság, ami 6,5%-os fogyást jelent, szemben az országban ugyanezen idő alatt bekövetkező mindössze 0,28%-os fogyással. Ennek a rendkívül magas számnak több tényezője van, melyek főleg népmozgalmi tényezők. A népesség számának alakulását elsősorban a születések és halálozások aránya határozza meg. A csökkenésben Békésen jelentős szerepe van a természetes fogyásnak, ugyanis az elmúlt tíz évben átlagosan, évente mintegy 100 fővel több az elhalálozások száma, mint az élveszületéseké. A különbséget többi részét az elvándorlások teszik ki. Ugyan van némi bevándorlási folyamat is a környező kistépelésekről, de inkább az elvándorlások magasabb száma jellemző, főleg a fiatalok körében, melynek fő okai a munkanélküliség, és a megyében kevés számban található felsőoktatási intézmény.

Békés 2012-es demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira az alábbi táblázat szerint alakultak, ahol összehasonlításképpen feltüntetésre kerültek a 2011-es adatok is.

Év	Lakosság- szám december 31-én (fő)	0-18 éves korú összesen (fő)	0-18 éves korú férfi (fő)	0-18 éves korú nő (fő)	A lakosság hány százaléka a 0-18 éves korúak aránya
2011.	20.744	4.096	2.176	1.920	19,74 %
2012.	20.588	3.989	2.092	1.879	19,37 %
Csökkenés (fő)	156	107	84	41	0,37

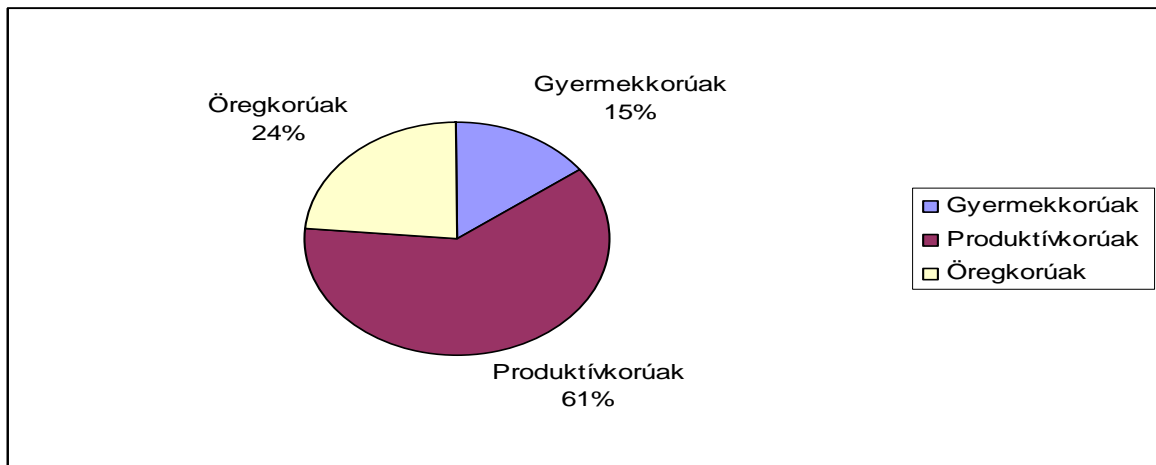
Az előző évi adatokhoz viszonyítva a lakosság szám összesen 156 fővel, a 0-18 évesek száma összesen 107 fővel csökkent.

Az életkor az egyént jellemző, tőle elválaszthatatlan biológiai és társadalmi tulajdonságok összessége, amelyhez korszakonként változó tartalom kapcsolódik. A hazai gyakorlat az életkor vonatkozásában az alábbi csoportosítást alkalmazza:

- gyermekkorúak (0-14 év közöttiek)
- produktívkorúak (15-59 év közöttiek)
- öregkorúak (60 év felettek)

2012. év végén Békésen 2.999 fő gyermekkorú, 12.658 fő produktívkorú és 4.931 fő öregkorú élt. A lakosság korösszetételének %-os mutatói az alábbi kördiagramból olvashatók ki.

Békés lakosainak kor megoszlása %-ban kifejezve 2012-ben

A lakosokból a gyermekkorúak aránya mindössze 15%, a produktívkorúaké 61%, míg az öregkorúaké 24%. A számadatokból - amely %-os adatok pontosan megegyeznek a 2011-es év adataival - megállapítható, hogy városunkban - az országos átlaggal megegyezően, miként a fejlett országokban - a produktívkorúakhoz képest a gyermekkorúak száma egyre csökken, míg az idősök aránya egyre növekszik.

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása a Gyvt. és az annak felhatalmazása alapján elfogadott, Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének a gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló 11/2012. (III. 30.) rendeletében (a továbbiakban: helyi rendelet) foglaltak szerint történt.

2.1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény:

A jegyző megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- a) az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 140%-át (ez az összeg 2012-ben 39.900,- Ft), ha
  - a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy
  - ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
  - ha a nagykorúvá vált gyermek megfelel a Gyvt. 20. § (3) vagy (4) bekezdésében foglalt feltételeknek,
- b) az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130 %-át (37.050,- Ft), feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a meghatározott értéket.

Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, továbbá vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban

- a) külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát (570.000,- Ft), vagy
- b) együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszerezését (1.995.000,- Ft)

meghaladja, azzal, hogy nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű.

A vagyoni helyzet vizsgálata során a lízingelt dolgon fennálló használati jogot meghatározott időre szóló vagyoni értékű jogként kell figyelembe venni. A meghatározott időre szóló vagyoni értékű jog értékének a meghatározására az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 72. §-ának (2) bekezdése az irányadó.

A jegyző a 2012. szeptember 30-ig hatályos szabályozás szerint annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában pénzbeli támogatást folyósított.

A 2012. október hó 1. napjától hatályos jogi rendelkezések értelmében a jegyző annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában.

A pénzbeli támogatás, illetve az Erzsébet-utalvány összege esetenként és gyermekenként 5.800,- Ft volt. 2012. augusztus hónapban 2.085 fő részesült pénzbeli támogatásban, 2012. november hónapban 2.034 fő részesült Erzsébet-utalványban. Összesen 23.890.200,- Ft került

kifizetésre, illetve átadásra, mely összeg 100 %-ban az állam által finanszírozott, önkormányzati saját erőt nem tartalmaz.

Békés városban 2012. december 31-én a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2.089 fő volt, ami 124 fővel kevesebb az előző évhez képest.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása iránt benyújtott kérelem 11 esetben került elutasításra, amely oka minden esetben az volt, hogy az egy főre számított havi jövedelem meghaladta a jogszabályban foglalt mértéket.

A 2012. augusztus hó 31. napjáig hatályos, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (továbbiakban közoktatási törvény) végrehajtásáról szóló 20/1997. (II. 13) Korm. rendelet 12/H. § (1) bekezdése kötelezettségként írta elő a jegyzők számára, hogy a védelemben vétel elrendeléséről, illetve a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításáról szóló határozattal egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megillettek, ha megfelel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feltételeknek.

A közoktatási törvény 121. § (1) bekezdés 14. pontja szerint hátrányos helyzetű (2 „H”-s) az a gyermek, akit a jegyző védelemben vett, vagy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű (3 „H”-s) az a gyermek, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője – óvodás gyermek esetén 3 éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában – legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Amennyiben a szülő megfelel a feltételeknek, önkéntes írásbeli nyilatkozatot tehet erről.

2012. szeptember hó 1. napjától e kötelezettségeket a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 27. §-a tartalmazza.

Nyilvántartásunk alapján a 2012. évben 799 gyermek minősült halmozottan hátrányos helyzetűnek, 22 fővel több, mint a tavalyi évben.

2.2. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás:

A települési önkormányzat képviselő-testülete a gyermeket a rendeletében meghatározott mértékű rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A helyi rendelet szabályozása értelmében a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás összege gyermekenként és alkalmanként nem lehet több 10.000 Forintnál, különösen indokolt esetben 20.000.- Forintnál.

Összesen 626 esetben tudtunk ebben a formában segíteni, elsősorban a gyermek betegsége kapcsán, pl: gyógyszer, szemüveg kiváltása, kórházi gyógykezelés. Több esetben fordult elő, hogy iskola- és óvodakezdéshez, valamint a mindennapi megélhetéshez kellett támogatást nyújtani. Ezekben az esetekben az intézkedés általában azonnali volt. Összesen 3.083.000 Forint támogatás került kifizetésre ezen a jogcímen, elsősorban természetbeni ellátásként. Átlagosan 4.939,- Forint jutott egy segélyezett gyermekre. A tapasztalat azt mutatja, hogy legtöbb alkalommal 2-4 ezer Forint közötti összeg kerül kifizetésre, de 1-2 ezer Forintos, illetve 10.000,- Ft-os eset is előfordult. Ez az összeg teljes egészében az önkormányzatot terhelő kiadás. A támogatásban részesítettek száma az előző évhez képest 131 fővel emelkedett.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás kifizetése a 2012. évi költségvetés terhére történt.

2.3. Egyéb, a Gyvt-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok:

2.3.1. Az önkormányzat a helyben lakos, Békésen iskolában tanulók számára az iskolába járás megkönnyítése érdekében autóbusz helyi járat igénybevételehez, a bérlet megvásárlásához, a diákbérlet árának 100 %-át támogatásként biztosítja a tanév időtartamára. 2012. évben havonta –*átlagban* - 400 tanuló részére került megvásárlásra a bérlet, az önkormányzat erre a célra saját erőből a 2012. évi költségvetés terhére 4.600.000,- Ft-ot biztosított.

2.3.2. Életkezési támogatás nyújtható a gyermek születésekor, amennyiben a szülő vagy törvényes képviselő a gyermek születését megelőzően legalább 12 hónapig Békés városban lakóhellyel rendelkezik, és más önkormányzattól ezen a jogcímen támogatásban nem részesült. A támogatás mértéke gyermekenként 10.000,- Ft. A 2012. évben 4 fő részére összesen 40.000,- Ft került kifizetésre az önkormányzat saját költségvetése terhére.

2.3.3. A helyben lakos nevelőszülőnél elhelyezett, Békés városban közoktatási intézményben tanulói jogviszonyban álló, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek részére az Önkormányzat 50 %-os étkezési kedvezményt biztosít. E jogcímen a 2012. évben 160.960,- Forint került kifizetésre az önkormányzat költségvetése terhére, ami 206.776 Forinttal több a 2011-es évhez képest.

2.3.4. Békés városban 2011. január hó 8. napján kezdetét vette a „Hét krajcár” program, amely során - a nyári szünet kivételével- természetbeni ellátásként minden szombaton 150 gyermek jut meleg ételhez.

A program indításakor a cél az volt, hogy ne az amúgy is agyonterhelt szociális kasszát szabdaljuk tovább, hanem a társadalmi szolidaritásra építve a közösen tenni akarás felé nyissunk. A rászoruló gyermekek hétvégi élelemhez jutását tűztük feladatul, mert fontosnak tartottuk, hogy a közösség tegyen a legkisebbek közül azokért, akiknek kevesebb jutott.

A program anyagi oldalát szponzorok (cégek, vállalkozók, magánszemélyek, civil szerveződések) biztosítják. Az étel elkészítését a városban működő iskolák, a Békés Városi Kistérségi Iskola Eötvös József- és Dr. Hepp Ferenc Tagintézményei, a Polgármesteri Hivatal konyhája, a városban található valamennyi nagyobb konyha és étterem vállalták, hogy - önkéntes munka keretében, kigazdálkodva a szakácsok munkabérét és a főzés energiaköltségét - a program során ellátják a főzés és az ebéd osztásának feladatát.

A program célközönsége a városban működő oktatási intézményektől kapott javaslatok alapján állt össze, illetve a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ segítségét kértük azon rászorulóktól, ahol nem Békésen állnak tanulói jogviszonyban a gyermekek, tehát a helyi intézményektől javaslat rájuk nem érkezhetett.

A „Hét Krajcár” hétvégi gyermekétkeztetési programban lakcím szerinti sorrendiséggel, minden hétvégén 150 gyermek jut szombatonként meleg ételhez, ami vagy tartalmas leves, vagy „klasszikus” főétel. A gyermekek -családonként- egy darab, névre szóló ebédjegyet kapnak, amiben értesülnek, hogy az ebédet hol és mikor vehetik át, és vihetik haza.

A szervezésben résztvevők kontrollálják az átvételt, és azt, hogy valós igények mentén haladjon a program. Egy család több időszakban is sorra kerülhetett az év során.

2012-ben 36 hétvégén összesen 5336 adag étel került kiosztásra. A programot több mint 100 magánszemély és vállalkozó, illetve 20 helyi szervezet segítette munkájával és adományával.

A „Hét krajcár” program a 2013-as évben töretlenül folytatódik.

2.4. Gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása

2012-ben a gyermekek napközbeni ellátását az Önkormányzat

- bölcsődében 192 férőhellyel,
- óvodában 525 férőhellyel,
- iskolai ellátásban 728 férőhellyel biztosította.

2012-ben több változás történt az önkormányzati fenntartású, napközbeni ellátást illetve nevelést-oktatást biztosító intézmények vonatkozásában, amely a férőhelyek számát is.

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 132/2012. (IV.26.) határozattal döntött arról, hogy 2012. július 1-jétől a bölcsődei ellátást - a *Békés Városi Egyesített Egészségügyi Intézmény és Rendelőintézet helyett* - a Békési Kistérségi Óvoda keretében kívánja ellátni. Az intézmény neve ezen időponttól Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde.

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 168/2012. (V.24.) határozattal 2012. augusztus 31-ével a Békési Kistérségi Általános Iskola, Sportiskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Székhelyintézményének (Eötvös József Tagiskola) és a Békési Kistérségi Óvoda Epreskerti Tagóvodájának fenntartói jogát átadta a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió által alapított Reményhír Középiskola, Szakképző Iskola, Kollégium, Általános Iskola és Óvoda fenntartónak.

Előző változások jelentősen befolyásolták az önkormányzati intézményekben étkezők létszámát.

Az intézményi étkezésben résztvevők számának alakulása a 2011-2012. évben	Étkezést igénybe vevők száma (fő)							
	100 % térítési díjat fizetők		50 % térítési díjat fizetők		Ingyenesen étkezők		Étkezők összesen	
Év	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.
Bölcsőde	76	46	11	9	64	43	151	98
Óvoda	140	129	58	47	282	227	480	403
Iskola	245	242	132	104	592	379	969	725
Ebből: - napközisek	170	111	98	58	508	312	776	481
- menzások	75	131	34	46	84	67	193	244
Összesen étkezők	461	417	201	160	938	649	1600	1226

Az óvodai és az iskolai adatok átlagolt számok, mert a más fenntartóhoz került intézmények vonatkozásában az első félévben még az önkormányzat biztosította az étkezést. Az önkormányzat a fenti ellátásoknál saját intézményei útján biztosította a gyermekek étkeztetését.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása

E fejezetben a gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszer áttekintése a jelzőrendszer tagjai által kitöltött kérdőívek anyagának felhasználásával, valamint a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ tapasztalatai, statisztikai adatai alapján készült.

Az intézmény bemutatása

Intézményünk 10 féle szakmai szolgáltatást nyújt. Jelentős részben kistérségi elérhetőséggel, illetve megállapodás alapján.

Személyi feltételek

- 4 fő főállású családgondozó
- 1 fő családgondozó asszisztens
- heti 15 órában pszichológus

A dolgozók szakképzettsége 100 %-os.

Tárgyi feltételek

A technikai feltételek megfelelőek. Mindegyik családgondozó külön számítógéppel rendelkezik, valamint biztosított a telefon, fax, fénymásoló használat, és internet-hozzáférés. Az irodai helyiségek jól kihasználtak, minden családgondozó saját íróasztallal rendelkezik. A családlátogatásokat, környezettanulmányok készítését általában kerékpárral oldják meg. A város távoli pontjaira és a külterületre a Központ személygépkocsijának igénybe vételére van lehetőség.

Intézményünk rendelkezik honlappal, melyen szolgálatunk a rendszeres információáramlást teszi lehetővé.

Mindösszességében elmondható, hogy személyi és tárgyi feltételeiben a szolgálat a feladat teljes körű ellátására alkalmas.

Szakmai munka értékelése

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermekvédelem rendszerében a személyes gondoskodást nyújtó ellátások egyik alapellátási formája.

A gyermekek védelméről szóló törvény szerint gyermekjóléti szolgáltatás körébe tartozik többek között a gyermek fejlődését biztosító támogatásokkal kapcsolatos tájékoztatás, a családtervezési és az ezzel összefüggő kérdésekkel kapcsolatos tanácsadás, a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, családgondozás és utógondozás biztosítása.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermekek érdekeit védő **speciális szolgáltatás**, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermekek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családból kiemelt gyermek visszahelyezését.

A Gyermekjóléti Szolgálat, szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat lát el a szociális munka módszereivel. Négy területen működik.

1. a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése.
2. a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése.
3. a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése.

4. a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, ill. utógondozása.

I. A gyermek családban történő nevelésének elősegítése

- A **gyermeki jogokról** és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítségét az iskola és az óvoda pedagógiai programjukban is megjelenően vállalta. A tanév elején tájékoztatták a szülőket a lehetséges támogatásokról, és figyelemmel kísérték a hozzájutás folyamatát.

- A pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés **tanácsadáshoz** való hozzájutást segítik a szolgálat munkatársai.

- A **szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása**, segítése, tanácsokkal való ellátása. Folyamatosan kapcsolatot tartunk a Védőnői Szolgálattal, akik leghamarabb találkoznak a családdal a terhes anya és a csecsemő gondozása során. Szorosan kapcsolódnak az egészségüghöz, de az egészségmegőrzése kapcsán, a gyermekvédelem is döntő tevékenységükben. A várandós kismamák gondozása, egyben együttgondozást is jelenthet, de a családgondozó ilyen esetben mindig konzultál az illetékes védőnővel. Jellemző problémátípusok a gyermeknevelési kompetencia hiányosságai, lakhatási, megélhetési problémák olykor az örökbeadási szándék erősítése.

- A **hivatalos ügyek intézésének** segítése / hivatalos kérelmek benyújtásának segítése /

- A szolgálatunk **prevenációs célú feladatokat** is ellát a gyermekek veszélyeztetettségének kialakulásának megelőzése érdekében - szabadidős programok szervezése által.

A szolgálat szabadidős és prevenációs tevékenysége:

A prevenációs tevékenységeinket többféle céllal is szükségesnek tartjuk működtetni. Elsőként közvetlen segítséget kívánunk adni a különféle problémával küzdő gyermekeknek, gyermekes családoknak, valamint szeretnénk tartalmas szabadidős tevékenységekbe bevonni a gyermekeket, családokat. Emellett pedig igyekszünk elő segíteni a szocializációjukat, konfliktusmegoldó képességük fejlődését, társadalmi beilleszkedésüket és nem utolsósorban a családgondozói munka sikerességéhez is hozzájárul a család működésének jobb megismerésével.

A programjaink célja:

- a gyermekek szabadidejének értelmes, életkornak megfelelő kitöltése
  - „csellengés” megszüntetése
  - az elsődleges emberi kapcsolatok hiányának pótlása
  - az értékválság kialakulásának megelőzése
- A húsvét közeledtével megrendezésre került a **Húsvétra készülődés** címmel a kézműves foglalkozások sorozat, melyet a klienskörünkbe tartozó gyermekek részére szerveztünk. 4 héten keresztül minden csütörtökön délután 14-16 óráig kézműves programok várták a gyermekeket, ahol felkészülhettek az ünnepvárásra, és kisebb ajándékokat készíthettek, melyeket haza is vihetek a gyermekek.
- Az intézményünkben ismét megrendezésre került a „Fuss a nyárba” szünidőköszöntő futóverseny immáron VIII. alkalommal. A program célja elsősorban, hogy felhívjuk a gyermekek és a felnőttek figyelmét a rendszeres sportolásra, az egészséges életmód fontosságára. Másodsorban az intézmény, illetve szolgáltatásai közelebb kerülhessenek a város lakosaihoz, a potenciális igénybevevőkhöz, a közösségi szociális munka révén. Összesen **116 regisztrált futó** vett részt a nap folyamán különböző kategóriákban. Programunkat támogatták a jelzőrendszer tagjai, a díjakat a városi vállalkozók, egyesületek és a polgármesteri hivatal ajánlották fel.

- Intézményünk **2012. június 25-től 2012. augusztus 3-ig a nyári napközis tábor** szervezését és működtetését látta el. A táboroztatás helyszíne a Békés-Dánfok Üdülőközpont volt. Ezen időszak alatt (6 hét) összesen napi 30 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek felügyeletét biztosítottuk. Összesen 54 fiú és 39 lány vett részt a táborban. A város minden iskolájából jelentkeztek gyermekek, és a klienskörbe tartozó gyermekeinket is bevontuk. A gyermekek napi háromszori étkezésben részesültek. Az utazás diákberlettel történt. A táboroztatásban részt vevő dolgozók a szolgálatunk dolgozói közül kerültek ki. A heti programtervezetet úgy állítottuk össze, hogy abban az irányított csapatmunkára, az egyéni és a közösségi élményszerzésre, az egyéni erősségek kidomborítására és a pihenésre, a kötetlen barátkozásra, játékra egyaránt legyen lehetőség.
- Rendszeresen részt vettünk a **KEF munkájában**, ahol ösztönözzük a drogfogyasztást megelőző rendezvények megszervezését, lebonyolítását.
- Szolgálatunknál továbbra is működik a gyerekek részére segítségként működő korrepetálás. A klienskörünkbe tartozó sikertelen teljesítményt nyújtó tanulókkal felvéve a kapcsolatot, napi rendszerességgel, a készségi tárgyakon kívül minden tárgyból vállaltuk a tanulók felkészítését. A Tisza Kálmán Közoktatási Intézményben tanulók, önkéntes munkában segítettek a gyermekek felkészülésüket. Valamint az elmúlt évben a város lakói közül önkéntes fiatal felnőttek is segítettek, akik indítást éreztek a fiatalok felkészítésére. 2012-ben összesen 14 gyermek 62 alkalommal vett részt folyamatosan a foglalkozásokon, és többségük is eredményesen teljesített. Fontosnak tartjuk, hogy a klienskörünkbe tartozó gyerekek eredményeket, sikereket tudjanak elérni.
- A Békés Város Önkormányzata az elmúlt évben is vállalta a Szolgálat lebonyolításának segítségével, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 0-18 éves gyermekek nyári étkeztetéséről gondoskodik. 2012. június 25. – 2012. augusztus 24-ig, tehát 44 napon keresztül naponta 400 gyermek részesülhetett meleg étkeztetésben. A meleg étkeztetést a Dr. Hepp Ferenc és az Eötvös József Tagiskolák konyhái felváltva biztosították. A családok visszajelzése alapján mondhatjuk, hogy elégedettek voltak az étel minőségével és mennyiségével. Sok család megköszönte a lehetőséget. Elmondható, hogy bár jóval magasabb számban részesültek családok gyermekei meleg étkeztetésben a 2011-es évhez, ennek ellenére még mindig egyre nagyobb az igény az e fajta természetbeni támogatásokra, hiszen a rászorulóknak száma évről évre nő.
- A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ immáron második alkalommal rendezte meg a nyári gyereketkeztetéssel egybekötött **Játszóteri foglalkozást az Erzsébet Ligetben 2012. augusztus 6-tól 2012. augusztus 24-ig**. Minden alkalommal színes és változatos készségfejlesztő programokat igyekeztünk megvalósítani, hogy minden korosztály megtalálja a számára megfelelő foglalkozást. A programok között szerepelt sport,- és kézműves foglalkozások, arcfestés és gyermekfelügyelet.
- Hagyományként ebben az évben is megvalósítottuk a „**Házhoz megy a Mikulás**” programunkat, 50 család kapott csomagot, melyek tartalma adományokból tevődött össze. A **Mikulásnapi délutáni ünnepségünkön** 20 kisiskolás vett részt a Derűs Házban. Ahol a gyerekek megmutathatták kézműves ügyességüket, valamint báb előadáson vehettek részt amelyek a téli ünnepekhez kapcsolódtak. Ezután megvendégtük a résztvevőket, tortával, péksüteménnyel és teával. A város vállalkozói, hasonlóan, mint az előző években, hozzájárultak a hátrányos helyzetű gyermekek ünnepléséhez.
- A karácsony közeledtével **adventi programot** szerveztünk a klienskörünkbe tartozó gyerekeknek. 4 héten át, minden csütörtökön 14 -16 óráig tartalmas kézműves

program várta a gyerekek. Karácsonyfa díszeket, asztali díszeket készítettek, valamint mézes kalácsot díszítettek. Az elkészített munkákat hazavihették a résztvevők.

- Önkormányzat által szervezett **Városi karácsonyi ünnepség** előkészítésében és lebonyolításában a szolgálatunk szerepet vállalt idén is. Összesen 100 háztartásba került tartós élelmiszercsomag. Az egyének és családok kiválasztása, valamennyi jelzőrendszer tagjainak véleménye és javaslata alapján történt.

II. A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése

A Gyvt. 39.§ (3) bekezdése feladatként határozza meg a gyermekjóléti szolgálatoknak az **észlelő és jelző rendszer** működtetését. Ugyanezen törvény 17.§ (1),(2) és (3) bekezdése felsorolja azon szakembereket és azok feladatait, aki kapcsolódnak a gyermekvédelmi munkához. A jelzőrendszer tagjai kötelesek egymással együttműködni, és egymást kölcsönösen tájékoztatni a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

A 2012-es évben azt tapasztaltuk, hogy jellemzően sokproblémás családok kerülnek a látókörünkbe. Nagyon sokan élnek a gyermek fejlődését nehezítő körülmények között, nélkülözésekkel küszködve. Egyre gyakoribbak a gyermekek erőszakos magatartása, és egyre alacsonyabb életkorban jelentkezik. A konfliktusba került emberek közti kommunikáció általában eredménytelen, az előítélet, a gyanakvás, a félelem a harag irányítja őket, ami megakadályozza, hogy tisztán lássák a helyzetet, illetve felismerjék saját érdeküket. Ebben a felek közötti kommunikáció javításában, konfliktusfeloldásban, kompromisszumra jutásban nyújt segítséget a speciális végzettséggel is rendelkező családgyógyász.

A veszélyeztetettség megelőzésének szerves része a Szolgálat által működtetett **észlelő- és jelzőrendszer**, valamint segítségül szolgál még, a nem állami szervek bevonása is. A gyermekjóléti szolgálatnak sikerült megfelelő kapcsolatokat kialakítani a jelzőrendszer tagjaival, azaz az önkormányzattal, nevelési és oktatási intézményeivel, egészségügyi és szociális ellátórendszerekkel, pártfogó felügyelői szolgálattal, helyi rendőrség, gyámhivattal. A tőlük kapott információk alapján nyílik mód a veszélyeztetett, elhanyagolt gyermekek feltérképezésére. Az együttműködés keretében a nevelési-oktatási intézmények felkeresése, személyes találkozás a tanárokkal, gyermekvédelmi felelőssel, esetmegbeszélések történnek. A Békés Város Gyámhivatalának és Gyámhatóságának dolgozóival szinte napi kapcsolatban vagyunk, hogy közös eseteinket a lehetőségeinkhez képest a megfelelő módon tudjuk kezelni. Dilemmáink esetén a dolgozók véleményét és tanácsait kikérve a legtöbb esetben segítséget és támogatást kapunk a munkánkhoz. A jelzőrendszer tagjai a saját területükön végzett gyermekvédelmi munkájukkal teszik hatékonyabbá a gyermekjóléti szolgálat munkáját, hisz az időben jelzett problémákat eredményesebben lehet kezelni. 2012-ben a jelzőrendszeri jelzések száma összesen **608** esetben történt.

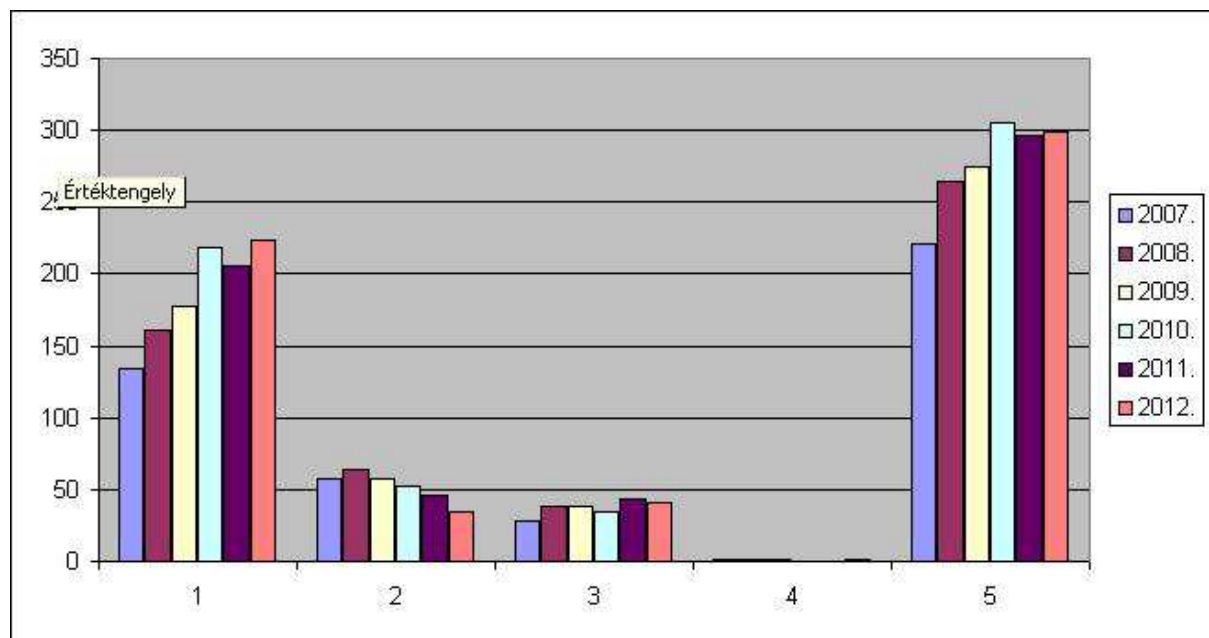
A jelzőrendszerrel való kapcsolattartás formái: közös családlátogatás, írásos bejelentések, telefonos kapcsolattartás.

A jelzőrendszerrel való kapcsolataink **kölcsönösek, erősek és eredményesnek mondható**. 2012-ben ismételtén 6 alkalommal került sor a „Találkozások” című jelzőrendszeri találkozóra, amelyen egy-egy alkalommal az azonos területen dolgozó szakemberek vettek részt. Sor került az aktualitások megbeszélésére és az egyéni problémákkal kapcsolatos konzultációra is a szakemberek és a családgyógyászok között.

III.A kialakult veszélyeztetettség kezelése, veszélyeztetettség megszüntetése

Ahhoz, hogy a veszélyeztetettség kezelését megkezdzenénk, szükséges az okok feltárása. Az intézményünk látókörébe lévő összes gyermeket hátrányos helyzetűnek, a védelembe vettek veszélyeztetetteknek soroltuk be.

Létszám adatok

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
alapellátás	134	161	178	218	206	223
védelembe vétel	58	64	57	52	46	34
átmeneti nevelésbe vétel	28	38	38	35	44	41
ideiglenes hatályú elhelyezés	1	1	1	0	0	4
összesen	221	264	274	305	296	299

Szolgálatunk klienskörébe **Békésen** 2012-ben **299** gyermek tartozott. Ebből 223 **alapellátásban**. Az alapellátásban gondozott gyermekek száma nőtt, ami betudható az ismételt törvényi változásoknak. Hiszen az addigi 50 órát meghaladó igazolatlan hiányzások a 16 évet betöltött gyermekeknél a védelembe vétel megszüntetésre kerül és alapellátás keretei közt is elegendő a gondozás. Bár ez a szám nem kirívó növekedés jelenleg. Nem emelkedik a védelembe vettek száma és a megfelelő kapcsolattartással a problémák már a kezdeti stádiumban megoldhatók. **A védelembe vett** gyermekek száma **34**. Csökkenést mutat az előző évihez képest, mely köszönhető a hatékony családgondozói munkának és a család – jelzőrendszer - családgondozói együttműködésnek. A gyermekjóléti szolgálat szakmai tevékenységeinek összessége, és az ellátott gyermekek száma az előző évhez képest növekedést mutat. Egyre több olyan kliens is felkeresi a szolgálatot tanácsért, hivatalos ügyekben való segítségnyújtásért, illetve konfliktuskezelésekkel kapcsolatban, akikkel korábban a családgondozók nem is álltak kapcsolatban. Ezeket az ügyfeleket általában egyszeri esetként kezeljük. Ennek száma a 2012-es évben 145 fő volt. Egyre gyakoribbak a szenvedélybetegségekre utaló tünetek, illetve az ezzel kapcsolatos szabálysértési eljárások miatti intézkedések, valamint az iskolai hiányzások miatt a szülők felkeresése tájékoztatása, javaslattétel a gyermek elkallódásának megakadályozására.

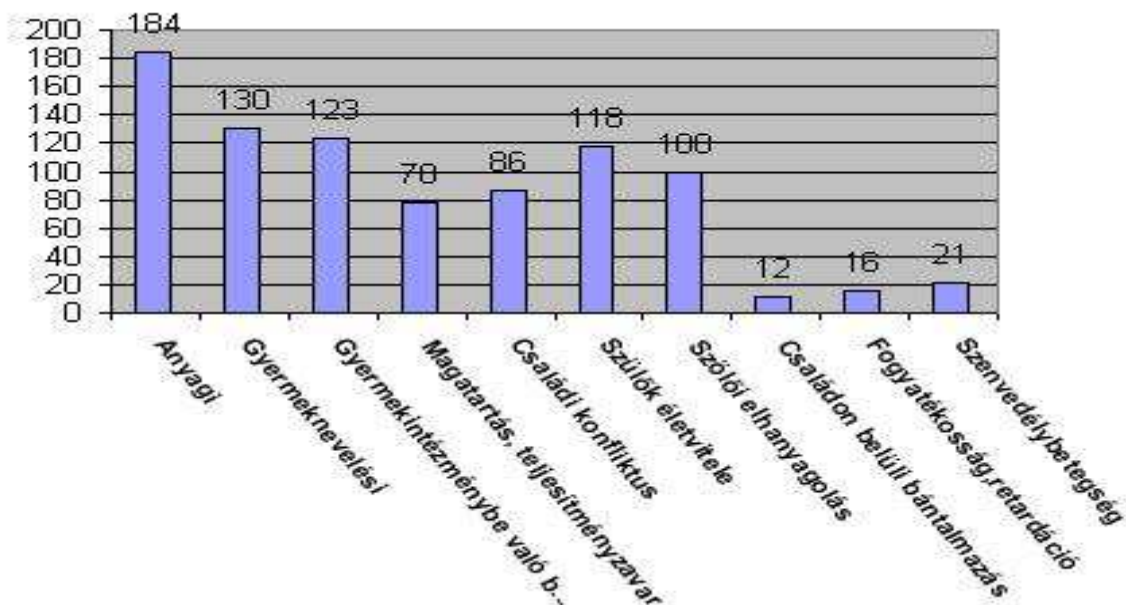
Ideiglenes elhelyezésre 4 gyermek esetében került sor. Ezután átmeneti nevelésre akkor kerül sor, ha a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti és a veszélyeztetettség az

alapellátás keretében nyújtott szolgáltatásokkal, valamint védelembe vétellel nem sikerült megoldani. A tavalyi évben történő családból való kiemelés okai között a csavargás, az iskolakerülés és életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis szerepel

Az **átmeneti nevelésben** lévő gyermekek száma szinte stagnál. Mindösszesen 3 fővel csökkent a számuk a 2011-es adathoz képest, így jelenleg 41 fő. Jelenleg alapellátás keretében segítjük a családokat /22/ a lakás és életkörülményeik megváltoztatásában, hogy gyermekeiket önállóan tudják nevelni, gondozni. Fontosnak tartjuk, hogy a személyes segítő kapcsolat során a családok maguk érezzék a változás szükségességét, az együttműködés az ők érdekeit szolgálja. Bizalmon alapuló segítő kapcsolatot igyekszünk kialakítani és remélhetőleg a gondozási folyamat során problémamegoldó képességük erősödik, alkalmassá válnak problémáik kezelésében. Sajnos jelenleg sem tudunk gyermeket a saját családjába visszahelyezni, a gyermek - szülő kapcsolattartásának fenntartására motiváljuk a szülőket, megakadályozva ezzel az érzelmi elszakadást.

A családból való kiemelés okai között az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis szerepel. A családban a veszélyeztető okok megszüntetése érdekében tehát a végzett gondozási tevékenység, elengedhetetlen.

Jelzett problémák:

A 2012-es adatok alapján és a gyakorlatban is az a tapasztalat, hogy az anyagi, megélhetési és lakhatással összefüggésben álló problémák a legkiemelkedőbbek. A családi és a gyermeknevelési problémák számának növekedése kölcsönhatásban áll a gyermekek magatartás, és a gyermekintézménybe való beilleszkedés problematikájával. E családok esetében sokszor a szülők érdektelensége, életmódja és a nem megfelelő nevelési módszerek is hozzájárulnak a gyermekek teljesítményzavarához. A 2012-es évben az észlelt problémák száma 868 volt. **Az észlelt problémák összetettebbek az előző évinél.** A táblázatból jól látható, hogy a Szolgálatot felkereső békési kliensek életvezetési nehézségei öt problémacsoport köré rendeződnek

A 2012-es évben is az anyagi problémák száma (180) emelkedett a legmagasabbra és ami elsősorban a családok problémáját okozza. Majd ezt követi a gyermeknevelési (130) ami összefüggésben van valószínűleg a gyermekintézménybe való beilleszkedéssel (123), hiszen kevés eltérés tapasztalható. Ami az előző évekhez képest nagyon megnőtt a 2012-es évben az a szülői elhanyagolás (100). Amit követ a szintén magas számú szülők életviteli problémái

(118).

A 2012-es évben meghatározó problémaként tekinthetjük a jelzések számából adódóan a gyermekek iskolai mulasztására, magatartási problémájára és a bűnelkövetésekre vonatkozó jelzések számát, mint az egyéb veszélyeztetését. Az a tapasztalat, hogy sok esetben ez a néhány tünet elfedi a többi (pl.: bántalmazás, életviteli problémák, elhanyagolás) tényezőt. De sok esetben ezekre a tünetekre való összpontosítás a gyermekjóléti alapellátást eltéríti eredeti céljától is, hogy a gyermekes családok megfelelő segítséget kapjanak gyermekeik neveléséhez. Több esetben eltér az iskolai jelzések probléma megfogalmazása az általános és a középiskolában. Az általános iskolákban általában egyenlő arányban lehet tapasztalni a magatartási és az iskolai mulasztással kapcsolatos problémát, addig a középiskolai jelzések 90%-a csak igazolatlan mulasztásról szól. Az igazolt és az igazolatlan hiányzások száma egyes esetekben jelentős és csak növekszik. Tapasztalatunk alapján a családi pótlék felfüggesztése nem hat visszatartó erőként, különösen azon diákok esetében nem, akik már lassan betöltik a 18. életévüket. Kiemelt figyelmet kell fordítani az iskolakerülő csavargó gyermekek viselkedése mögött meghúzódó okok feltárására, mert könnyen válhatnak maguk is bűnelkövetővé.

Az elmúlt évben megjelenő probléma a szülői elhanyagolás, a nem megfelelő életvitel. Mindez szintén együtt jár a gyermeknevelési nehézségekkel, illetve a gyermekek tanulási és magatartászavaraival.

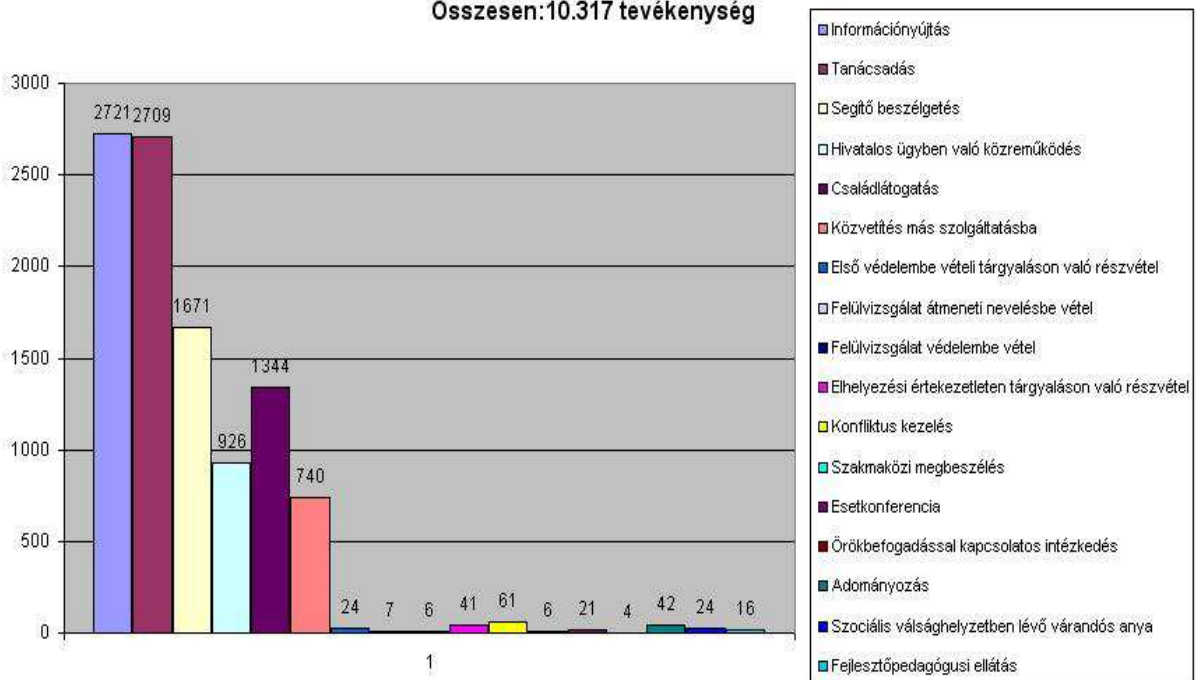
A **családi konfliktusok** háttérében főként a kapcsolattartásos problémák jelennek meg a válófélben lévő szülőknél, érzelmi zavarok, pereskedések. Gyakori tapasztalat, hogy a válófélben lévők, vagy már elváltak, nem az új életük felépítésével, hanem volt házastársuk ellehetetlenítésével foglalkoznak. A kialakuló családi erőszak vesztese mindig a legsérülékenyebb családtag, legtöbbször a gyermek. A gyámhivatal felől, illetve szülői megkeresésre is egyre több jelzés érkezik kapcsolattartási problémák, konfliktusok miatt.

A tavalyi évben tapasztaltuk azt, hogy a külföldön dolgozó szülő segítségért fordul a szolgálatunkhoz, különösen a gyermekelhelyezés előtti folyamatban a szülők konfliktusaik rendezésében. Megkeresés érkezett Franciaországból, Romániából, Hollandiából és Írországból.

Megoldások

Békésen 2011-ben összesen 9.253 alkalommal jártunk el, ez a szám **2012-ben 10.317-re** nőtt.

Szolgálatunk szakmai tevékenységének alakulása Békésen 2012-ben
Összesen: 10.317 tevékenység

A tavalyi évben legjellemzőbb az információnyújtás a tanácsadás. Ez azt tükrözi, hogy a szülők egyre gyakrabban maguk keresnek fel bennünket problémáikkal és igénylik az együttműködést. Egyre gyakoribbá válik az anyagi problémákkal és díjhátralékkal küzdő családok száma, ami miatt felkeresik a Szolgálatot, hogy gyermekük lakhatása és további sorsa ne kerüljön veszélybe. A családlátogatások továbbra sem maradnak el, és nagy az igény a segítő beszélgetésre is. 2012-ben szinte háromszorosára nőtt az olyan esetek száma, amikor más szolgáltatásba kellett a klienst és gyermekét irányítani. Sajnos sok esetben olyan problémák merülnek fel, amikor a családgondozó a szociális munka eszközeivel nem tud kellőképpen segítséget nyújtani már. Ilyenkor általában a gondozási folyamat is hosszadalmasabb lesz, hogy a megfelelő segítség elérje célját.

IV. A családba való visszahelyezés elősegítése

A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti és a veszélyeztetettség az alapellátás keretében nyújtott szolgáltatásokkal, valamint védelembe vétellel nem sikerült megoldani.

A Gyermekjóléti Szolgálat kötelezettsége a Gyámhatóság felkérésére részt venni az átmeneti nevelt gyermekek családi körülményeinek felülvizsgálataiban, az ilyen gyermekek családjának alapellátás keretében történő gondozásában.

2012-ben 41 átmeneti nevelt gyermek 22 családjával tartották a kapcsolatot a családgondozók. A gyerekek elhelyezése nevelőszülőknél, lakásotthonokban vagy gyermekotthonokban történik.

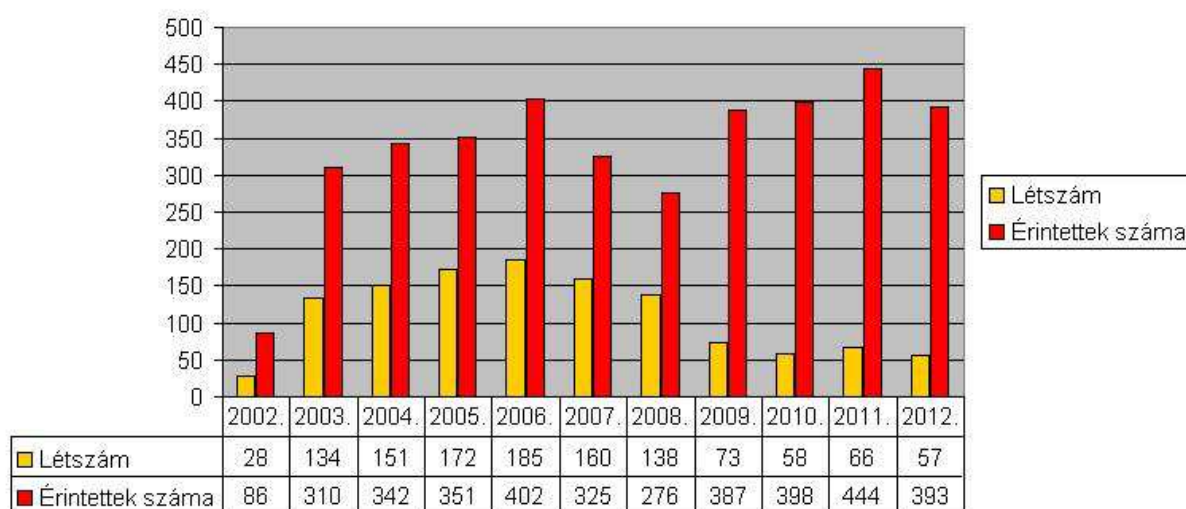
Családgondozók segítő munkájának elsődleges célja, hogy a szülő, gyermeknevelési körülménye javuljon, képes legyen az alapvető gondozási-nevelési feladatok ellátására. Hangsúlyozzuk a családi kapcsolatok ápolását, hogy ezáltal a gyermek visszakerülhessen vérszerinti családjába.

A tapasztalatunk az, hogy a családok anyagi és egyéb életkörülményei a gyerekek kiemelése után nem változik pozitívan oly módon, hogy a gyerekek haza kerülhessenek. A tapasztalatok alapján, melyet a szakirodalom is alátámaszt, minél hosszabb idő telik el a családból való kiemeléstől, annál nehezebb a visszaút.

Bízunk benne, hogy az átmeneti nevelésbe vételi esetek visszatartó erőként hatnak az itthon maradt, fokozottan veszélyeztetett gyerekek és szüleik számára

Speciális szolgáltatások 1. Pszichológiai tanácsadás

Pszichológiai tanácsadás alakulása

A gyermekjóléti szolgálatnál 2002-es évtől működik a pszichológiai szolgáltatás. 2012-ben a tanácsadáson részt vettek száma **57** fő. Összesen: 438 alkalommal vették igénybe a szolgáltatást.

A szolgáltatásról egyre többen tudnak. Így egyre többen igényelnek pszichológusi segítséget, ami azzal magyarázható hogy a nem megfelelő környezeti és a szociális helyzet egyre több pszichés megbetegedést generál.

A szolgáltatást igénybe vevők köre: a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ kliensei, Gyermekjóléti Szolgálat Kliensei, az Átmeneti Szállók lakói, óvodás gyerekek, általános- és középiskolás tanulók, a város lakói.

Problémák: viselkedési zavarok, tanulási problémák, krízishelyzet, kezdődő neurózisok életvezetési problémák személyiségzavarok.

A segítség módjai: konzultáció, pszichológiai tanácsadás krízis tanácsadás, személyiségteszt kitöltése, igény szerint csoportos foglalkozások.

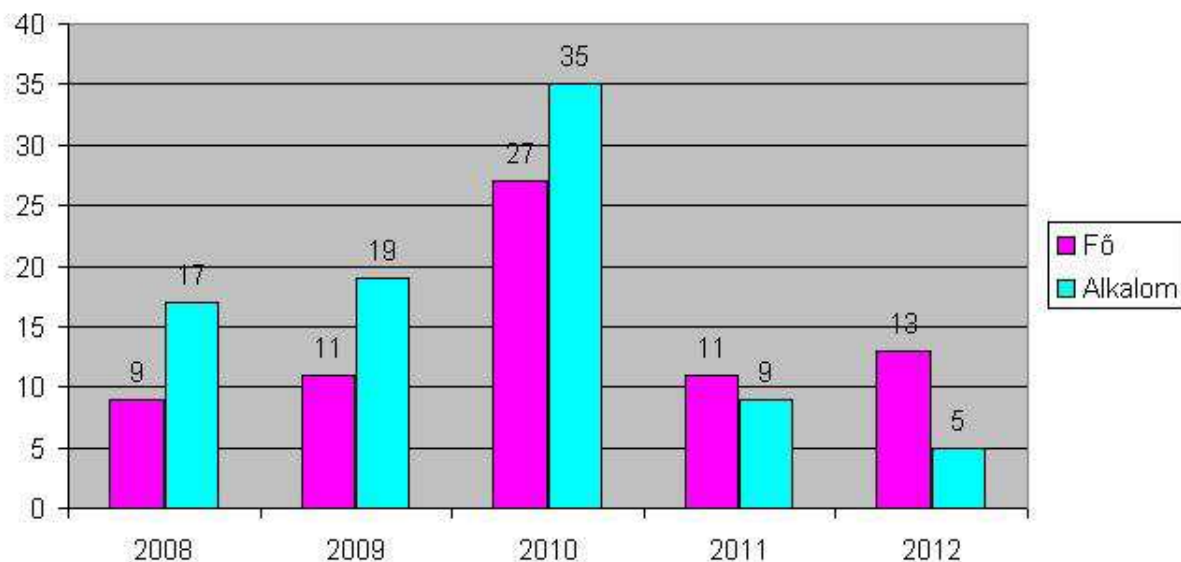
2. Családkonzultáció

A családkonzultáció feladata a családon belül előforduló együttélési, kapcsolati problémákban való segítségnyújtás. 2012-ben összesen 13 fő, 5 alkalommal vette igénybe a szolgáltatást Békésen.

Igénybevétel okai:

- megromlott párkapcsolat k/válás, munkanélküliség, szenvedélybetegség, hozzátartozó elvesztése/
- gyermeknevelési problémák / serdülőkori krízis, magatartásprobléma/

Családkonzultáció alakulása Békésen

3. Jogi tanácsadás

Jogász munkatársunk fogadóóra keretében egyéni tanácsadást nyújtott az egyes jogi kérdésekkel kapcsolatos témákról. A 2012-es évben 42 ügyfél a jogi szakember segítségét kérte.

4. Mediáció

A speciális konfliktuskezelést a mediációt speciális szakemberek, családgondozók vezetik. Az

eljárás segít olyan megoldást találni, amely mindkét fél számára kielégítő és változást tud eredményezni. Konfliktuskezelés, mint szakmai tevékenységek száma jelentős, 2012-ben 61 alkalommal végeztek a családgondozók.

5. Kapcsolattartási ügyelet

A bíróság együttműködésével lehetőséget biztosítunk a kapcsolatügyeletre, hogy a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult személy találkozása létrejöjjön. Ez alkalomkor a kapcsolattartás a családgondozó jelenlétében történik, amely szintén konfliktuskezelő, segítő szolgáltatás. 2012-ben 12 gyermek részesült speciális szolgáltatásban, a kapcsolattartási ügyelet résztvevőjeként. A családgondozók a munkaidőn túli időben biztosítják a szolgáltatást.

6. A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ további szolgáltatásai közül főleg a **Támogató Szolgálat** tevékenysége terjed ki a gyermekekre. A tavalyi évben 6 fogyatékos gyermeket juttatunk el fejlesztésre a Napraforgó Gyógypedagógiai Központba, 2 gyermeket a békéscsabai Esély Pedagógiai Központba, valamint 1 gyermeket a helybeli Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény Gyógypedagógiai részlegére szállítottak. Ezen kívül a hozzánk forduló fogyatékos gyermeket nevelő szülőket segítjük orvosi vizsgálatokra eljuttatni / Szeged, Budapest/.A szolgálatunk nagy hangsúlyt fektet a speciális szolgáltatásokra, mivel a családok felmerülő problémáikat nem vagy nehezen tudják egyedül kezelni. Az intézményünkben a szolgáltatásaink, ingyenesek és önkéntesek, így a lakosság számára elérhető.

4. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

2012-ben a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala a gyámhatósági és gyermekvédelmi területen nem végzett átfogó vizsgálatot, és célvizsgálatra kijelölt ügycsoport sem volt.

A gyámhatóság vonatkozásában a felügyeleti szerv felé több alkalommal eseti adatszolgáltatási kötelezettségnek tettünk eleget az elmúlt év során.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központnál Békés Város Önkormányzatának belső pénzügyi monitoring rendszere hatósági ellenőrzést végzett. A belső ellenőrzés nem tárt fel hiányosságokat.

5. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

A gyermekek védelme vonatkozásában a jövőre vonatkozó céloknak, elképzeléseknek arra kell irányulniuk, hogy a város megfelelő környezeti feltételeket jelentsen a felnövekvő fiatal korosztály számára, ahol otthonosan érzik magukat, ahol kiszámíthatóak az életviszonyaik, ahol problémák esetén szakértő segítséget találnak azok megoldásához, és ahol felkészülhetnek a felelősen élő és cselekvő magyar állampolgárként való felnőtt életükre.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálat a Gyermekjóléti konferencián a jelzőrendszer tagjaival együtt az alábbi területeken lát szükségesnek stratégiai beavatkozást a gyermekek helyzetének javítása érdekében.

1. Az iskolai igazolatlan hiányzásokat megszüntető programok az egységes szakmai elvek mentén való együttműködés során

Cél: a gyermekek tankötelezettség teljesítésének elősegítése, kompenzálni hátrányait, segíteni az iskolai megfelelést, sikerélmény megélésével az iskolai rendszerű oktatásban való maradást, és a megfelelő minták elsajátítását.

Továbbra is telefonos, elektronikus gyors jelzés a jelzőrendszeri tagok között, melyet írásos jelzés követ. Szükség esetén a családgondozók és a pedagógusok közös családlátogatást szerveznek, valósítanak meg. Családgondozók szülői értekezleten való részvételének támogatása.

2. A gyermekeket és fiatalokat körülvevő devianciához vezető rizikófaktorok monitorozása.

Cél: A komplex és hatékony megoldás keresése során szükségesnek tartjuk a magatartási és viselkedészavarokkal küzdő gyermekek számának csökkentését, a családi ártalmak csökkentését, készségeik fejlesztését. Multidiszciplináris team ülések rendezése a komplex problémák rendezése érdekében.

3. Prevenációs tevékenység: szabadidős és sporttevékenységek szervezése

Cél: a hátrányokkal küzdő iskoláskorú gyermekek fiatalok és családjaik számára szülői szerepet erősítő, családi konfliktusokat rendező, a családi kohéziót erősítő, valamint az oktatási rendszeren kívüli integrációs, prevenációs programok szervezése, lebonyolítása.

4. Információ bázis létrehozása

Cél: Békés város gyermekvédelmi rendszeréről aktuális, naprakész információs rendszer összeállítása és továbbítása a jelzőrendszer tájékoztatására.

5. Egyéb speciális szolgáltatások nyújtása a gyermekjólét biztosítása érdekében

Cél: speciális módszerek alkalmazásával a munka hatékonyságának növelése, valamint a speciális szolgáltatások megismertetése a jelzőrendszeri tagokon keresztül.

6. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak, valamint a gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása

Békés Város Képviselő-testülete a 265/2003. (XII. 18.) számú határozatával fogadta el Békés Város Bűnmegelőzési Koncepcióját. A határozat értelmében évente kerül meghatározásra a koncepció alapján megfogalmazott tárgyévi Bűnmegelőzési Program.

A koncepcióban a gyermek- és ifjúságvédelem területének kiemelt része a prevenció. A DADA (Drog, Alkohol, Dohányzás, Aids) programot a Békési Rendőrkapitányság a helyi Polgárőrséggel közösen, folyamatosan végezte. Tájékoztató, ismertető tevékenységük során az általános és középiskolákban tartottak előadásokat.

A kábítószer és alkoholfogyasztás megelőzése, visszaszorítása, bűnelkövetővé válás megelőzése során megfogalmazott felvilágosító munka során jelentettük meg a „Drogmentes hely” szórakozóhelyek „hirdetéseit” a Városházi Krónikában. Az elmúlt években egyre inkább megfigyelhető a kábítószer-fogyasztással kapcsolatba hozható bűnelkövetővé válás megjelenése. Az előző évek tapasztalatai, szakemberek véleményei továbbra is érvényesek, miszerint az áldozatvédelem, áldozattá válás megelőzése mellett továbbra is nagy hangsúlyt szükséges fektetni a drogokkal kapcsolatos bűnelkövetővé válás megakadályozására. 2009-ben újjászerveződött a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, melynek munkáját a Mentálhigiénés Egyesület koordinálja, szervezi kiválóan.

A Békés Város Jegyzője és a Békési Rendőrkapitányság által 2008 áprilisában aláírt együttműködési megállapodás a családon belüli erőszakkal kapcsolatban jött létre. Fontos eleme az együttműködésnek, hogy a családon belüli erőszakkal kapcsolatos információkat mindkét intézmény a lehető leghamarabb eljuttassa a hatáskörrel rendelkező szervhez a megfelelő lépések megtétele érdekében, a lehető leggyorsabb beavatkozás végett.

A bűnmegelőzési program kitér az áldozatvédelmi szociálpolitika területére, ahol az információk átadására és a tájékoztatás szükségességére helyezi a hangsúlyt.

„AZ ISKOLA RENDŐRE” program az általános iskolai oktatásra épül, elősegítve a rendőrség által a gyermekek felé irányuló bűn-és baleset-megelőzési tevékenységet. A kijelölt „iskolarendőr” folyamatosan kapcsolatban áll az oktatási intézmények vezetőivel.

A bűnmegelőzés területén megfogalmazott, gyermekeket, városi ifjúságot megcélzó akciók, programok elősegítették a gyermekvédelmi munka hatékonyságát a 2012. évben.

A szabálysértés és a bűncselekmény elkövetése általában a fiatalokra jellemző, de sajnos a gyermekkorúak körében is előfordul. Bár a kutatások azt mutatják, hogy nem egyértelműen a serdülőkor pszichológiai problémái vezetnek a bűncselekmények elkövetéséhez, mégis meghatározó szerepet játszik a fiatalkori bűnelkövetés kialakulásában, hiszen felerősítheti a fiatalkorúban a negatív környezeti hatásokra (akár családban, akár a baráti társaságban) való érzékenyebb reakciót.

Figyelmet érdemel az a megállapítás, hogy az egyszülős családok, illetve több gyermeket nevelő családok gyermekei követnek el szabálysértést és bűncselekményt. Megállapítható, hogy 2012-ben a szabálysértések száma jelentősen csökkent az elmúlt évhez képest, mind a

gyermekkorúak, mind a fiatalkorúak körében, azonban a bűncselekmények elkövetése a táblázatban is látható nagyobb számban fordulnak elő fiatalkorú esetében. Igen gyakoriak a más személyek befolyásoló hatására, vagy társakkal elkövetett bűncselekmények is.

A legjellemzőbb elkövetési formák a lopás, a garázdaság, a csoportos garázdaság és a köztisztasági szabálysértések. A fiatalkorúaknál a lopás van jelen legnagyobb számban, melynél az ok feltehetően a vágy és a lehetőségek közti szakadék. Amihez nem tudnak hozzájutni, de vágnak rá, alkalmi lopásokkal szerzik meg, melyek fő színterei az áruházak, a bevásárló központok és az iskola.

2012.		Gyermekek száma			
		Nem volt gondozásban	Alapellátásban gondozták	Védelembe vétel keretében gondozták	Összesen
Szabálysértés elkövetése	Gyermekkorú	1	1		2
	Fiatalkorú	4	1		5
	Összesen	5	2		7
Bűncselekmény elkövetése	Gyermekkorú	2	0		2
	Fiatalkorú	4	9		13
	Összesen	6	9		15
Összesen		11	11		22

7. A települési önkormányzat és a civil szervezetek együttműködése

Városunkban 115 civil szervezet működött. Igyekszünk kapcsolatot létesíteni közülük azokkal, amelyek tevékenysége a gyermekek védelméhez, szabadidejük hasznos eltöltésének előmozdításához segítséget nyújthat.

A Mentálhigiénés Egyesület által működtetett Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkája nagy segítséget nyújt a kábítószer és alkoholfogyasztás visszaszorításában. Ennek érdekében fontos, hogy a szabadidő helyes eltöltésére vonatkozóan a fiatalok által is elfogadott, életkorukhoz és igényeikhez igazodó programok kerüljenek megszervezésre. Mindehhez a városunkban tevékenykedő ifjúsági- és sportreferens nyújt segítséget.

A gyermek- és ifjúságvédelem területén kiemelten fontos a prevenció. A DADA programot a Városi Rendőrkapitánysággal és a helyi Polgárőrséggel közösen folytatni szükséges.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ vállalja az iskolai, védőnői és kortárs szinteken szerveződő programok koordinálását.

A 2012-es év értékeléseként megállapítható, hogy az önkormányzat intézményei útján mindent megtett a gyermekek jólétének biztosításáért, a törvényes feltételeket betartva igyekezett maximálisan a gyermekek érdekeit szem előtt tartva végezni a hétköznapi nem könnyű, de megtisztelő feladatát.

Békés, 2013. május 21.

Tárnok Lászlóné
jegyző